هەر پەیوەندییەک بە سێکس دەست پێ بکات بە بەشایی کۆتایی دێت.. زکریا نمر.. و. لە عەرەبییەوە: یاسین لەتیف

لە زۆرێک لە پەیوەندییە سۆزدارییەکاندا، سێکس چیتر بابەتێکی تایبەت نییە لە نێوان دوو کەسدا، بەڵکو بووەتە پێوەرێک کە هێزی پەیوەندییەکە و ڕاستگۆیی هەستەکانی پێ دەپێورێت. بەهۆی بڵاوبوونەوەی ناوەڕۆکی بازرگانی و ڕیکلامی و کلتووری بەکاربردن، سەرنجڕاکێشیی سێکسی وەک بەشێکی سەرەکی لە بەهای مرۆڤ نیشان دەدرێت، تا ئەو ڕادەیەی جەستە زۆرجار ئامادەیی زیاترە لە کەسایەتی، و ئارەزوو کاریگەرترە لە گفتوگۆ، و چێژ خێراترە لە بنیادنانی متمانە.کێشەکە لە دانپێدانان بەوەدا نییە کە سێکس بەشێکە لە سروشتی مرۆڤ، چونکە ئەمە بابەتێکە پێویستی بە نکۆڵیکردن یان گەورەکردن نییە. کێشەکە لەوەوە دەست پێ دەکات کەپەیوەندییە سۆزدارییەکە کورت دەکرێتەوە تەنها لە ئارەزووی سێکسیدا، و کاتێک جەستە دەبێتە تاقە زمانێک کە هەردوولا بتوانن لە ڕێگەیەوە گوزارشت لە خۆشەویستی بکەن.ئەوکات پەیوەندییەکە وردە وردە لە فەزایەک بە تێگەیشتن و ڕێزگرتنەوە دەگۆڕێت بۆ پەیوەندییەک کە لەسەر بنەمای بەکاربردنی یەکتر (ئیستهلاکی متبادل)وەستاوە. هەروەها تێگەیشتنێکی هەڵەی باویش هەیە بۆ مانای پەیوەندیی گەرموگوڕ (حەمیمی).هەندێک کەس وا لە سێکس دەڕوانن کە بەڵگەی کۆتایی بێت بۆ خۆشەویستی؛ ئەگەرلایەنێکیان ڕەتی کردەوە، مانای وایە خۆشی ناوێت، و ئەگەر ڕازی بوو، مانای وایە دڵسۆزە.

ئەم هاوکێشەیە مەترسیدارە چونکە ئارەزوو دەکاتە ئامرازێکی گوشاری دەروونی، و لایەنێکیان ناچار دەکات شتێک پێشکەش بکات کە نایەوێت، تەنها لەبەر ترسی لە دەستدانی ئەوی تر.لە پەیوەندییە پێگەیشتووەکاندا، نابێت جەستە ببێتە باجی خۆشەویستی، و نابێت ئارەزووئامرازێک بێت بۆ سەلماندنی وەفا. ئەو خۆشەویستییەی هەمیشە پێویستی بە سەلماندنی جەستەیی هەبێت بۆ ئەوەی بەردەوام بێت، زیاتر دەری دەخات کە بنەمای پەیوەندییەکەلەرزۆکە، نەک ئەوەی هەستەکان بەهێزن. کێشەیەکی تر ئەوەیە کە کلتووری “خێرایی” چۆتەناو پەیوەندییە سۆزدارییەکانیشەوە. وەک چۆن مرۆڤی ئەمڕۆ

هەموو شتێکی بە خێرایی دەوێت، هەندێک کەس پەیوەندیی خێرا، متمانەی خێرا و حەمیمیەتی خێرایان دەوێت، پاشان دواتر درک بەوە دەکەن کە بنیادنانی پەیوەندییەکی مرۆیی بەو خێراییە نابێت.

جەستە دەتوانێت لە ساتێکدا مەوداکان کورت بکاتەوە، بەڵام ناتوانێت بە تەنها متمانەیەک بنیاد بنێت کە بنیادنانی مانگ یان ساڵانی خایاندووە. پڕکێشتر ئەوەیە کە هەندێک پەیوەندی لە ڕاکێشانی جەستەییەوە دەست پێ دەکەن و هەرلەوێشدا کۆتاییان دێت. پرسیارەکە دەبێتە ئەوەی: ئایا هێشتا خوازراوم؟ ئایا هێشتاسەرنجڕاکێشم؟ ئایا هێشتا لایەنی بەرامبەر منی دەوێت؟ لەگەڵ کاتدا، پەیوەندییەکە دەگۆڕێت بۆ تاقیکردنەوەیەکی بەردەوامی سەرنجڕاکێشی، و ترسی لەدەستدانی ئارەزوو بەهێزتر دەبێت لە ئارەزووی تێگەیشتن لە خودی مرۆڤەکە. ئەمە بەو مانایە نییە کە سێکس دوژمنی خۆشەویستییە یان پەیوەندیی حەمیمی بێبایەخە. سێکس لە ناو پەیوەندی هاوسەریدا دەکرێت گوزارشت بێت لە میهرەبانی و نزیکی و متمانە، بەڵام بەشێکی زۆری ماناکەی لەدەست دەدات کاتێک دەبێتە کاڵایەک یان ئامرازێک بۆ کۆنترۆڵکردن یان تاکە پێوەر بۆ خۆشەویستی. هەروەها جیاوازیی هەڵوێست بەرامبەر سێکس پێش هاوسەرگیری، دەبێت بە هۆشیارییەکی ئایینی، کلتووری و ئەخلاقییەوە باس بکرێت، نەک تەنها لە ڕێگەی ترساندن یان وێناکردنی ئازادیی سێکسی وەک ڕزگارییەکی تەواو لە هەموو بەرپرسیارێتییەک. کێشە ڕاستەقینەکە ئەوە نییە کە مرۆڤ خاوەنی ئارەزووی سێکسییە، بەڵکو ئەوەیە کە ئارەزوو ببێتە هێزێک کە بە تەنها بڕیار لەسەر شێوازی پەیوەندییەکە و چارەنووسی بدات. ئەو پەیوەندییەی نەتوانێت بە سێکس بژی، کەموکڕی لە تێگەیشتنی بە خۆشەویستی دەردەخات، هەروەها ئەو پەیوەندییەی کە لایەنی جەستەیی بە تەواوی نکۆڵی لێ دەکات، دەکەوێتە ناو نکۆڵیکردن لە لایەنێکی سروشتیی مرۆڤ. ئەوەی مرۆڤ لە پەیوەندییەکی سۆزداریدا پێویستییەتی، جەستەیەکی بەردەست نییە بە قەد

ئەوەی پێویستی بە کەسێکە کە هەستی ئارامی و ڕێز و توانای گفتوگۆکردنی لەگەڵدا هەبێت بەبێ ترس. سێکس دەکرێت بەشێک بێت لە پەیوەندییەکە، بەڵام ناتوانێت ببێتە جێگرەوەی دۆستایەتی، متمانە، پابەندبوون و گفتوگۆ. بۆیە گرنگترین پرسیار ئەوە نییە کە ئایا پەیوەندییەکی سێکسی هەیە یان نا؟ بەڵکو ئەوەیە کە: چی لە پەیوەندییەکە دەمێنێتەوە کاتێک سێکس نامێنێت؟ ئەگەر ڕێز، گفتوگۆ، متمانە و ئارەزووی بەردەوامبوون نەما، ئەوا ڕەنگە پەیوەندییەکە هەر لە سەرەتاوە لەسەر بنەمای خۆشەویستی نەبووبێت، بەڵکو لەسەر بنەمای پێویستی و ئارەزوو و ترسی تەنیایی بووبێت. کاتێک سێکس

دەبێتە تاقە زمانی پەیوەندییەکە، خۆشەویستی زمانەکانی تری خۆی لەدەست دەدات.

وردە وتار.. نەوزاد بەندی

— 1 —

وتار —

تێگەیشتن لە ووتار، وەک تێگەیشتن لە زانستەکان وایە و .. پێویستی بە کۆمەڵگای هۆشیارە .. ناکرێت و ناگونجێت کۆمەڵگایەک لە قۆناغی حەکایەتی بەرئاگردان و کوڕ کەچەڵە و پیرەمێردە چل گەز ڕیشەکەدا بێ، تۆ بێیت ووتاری ڕۆشنگەریی بۆ بنوسیت.. لۆژیکیی نییە و ناڕەوایە گەر میللەتێک لە قۆناغی کۆیلایەتییدا بێ و تیایدا ئاغا وکوێخا و شێخ و بەگ و سەرۆک عەشرەت بڕیاربەدەست بن، تۆ بێیت باسی میشیل فۆکۆ و ئۆلۆف پاڵما و فریدریک نیچەیان بۆ بکەیت.. ڕەوای حەق نییە کۆمەڵگایەک لە گەدە بەرەو خواری ئیش بکات، تۆ بێیت ڕۆمانی گەڕان بە کاتی ونبووی مارسیل برۆست و موبی دیکی هێرمان مێلفیل و .. شەڕ و ئاشتی تۆڵستۆی و .. دۆنکیشۆتی سێرڤانتیسی بۆ وەربگێڕیتە سەر زمانەکەی کە دەیان هەزار لاپەڕەن..

ئەو ماندوو بوونە تاقەتپڕوکێنە بۆچی؟ ئەم شەونخونیی و مێشک هەڵگوشین و ژیان لە خۆ تاڵکردنە بە دیار کیبۆردەکەوە بۆچی و بۆ کێ و لە پای چیدا؟

هەراجکردنی کتێب واتا هەراجکردنی عەقڵ، واتا ئەو کۆمەڵگایە تەنها گەدە و ئەندامەکانی زازوێیان کار دەکەن.

وەڵاهی ئەم کارەی ئێمە ئەیکەین، وەک فوکردنە باڵۆنێکی تەقیو وایە، نازانم ووتار بۆ کێ دەنووسین؟ ئەو هەموو وتارە جوان و پڕ ڕاستی و نەخشە ڕێگای ڕزگاریی و هەڵوێستە، کە ئەو هەموو نووسەرە بیریار و دڵسۆزە، بە بێ بەرامبەر ئەیانوسن، بە بێ ئەوەی نە خوێنەری پێویست و .. نە بچووکترین هەڵوێست و ڕیفۆرمیان بە دوادا

بەت، جەگای داخ و پەژارەیە..
لە ووڵاتانی هۆشیاردا، ووتار ئەبێتە هۆکارێک بۆ کۆبوونەوە و هەڵوێستی جەماوەریی.. نووسەران وەک ڕابەر و سەرکردەی نیشتمانیی تەماشا ئەکرێن، بۆ ووتاربێژی مزگەوتەکانیشەوە.
کاتێ ووتاری دەیان ساڵی خەم پیشانی هەندێ لە هاوڕێ خاوەن بڕوانامەکانم ئەدەم کە زیاتر لە چل ساڵە هاوڕێین، بە زمانێکی گاڵتەجاڕییەوە ئەڵێن : (ئەمانەیش ئەنوسی؟ بەزمی وایشت هەیە؟ بەخوا برا تۆ گەڕەمەزیت!!)
من زۆرجار ئەکەومە شکەوە لەوەی لاپەڕەی ووتارەکان لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا وەک پێگەیەکی سیخوڕیی جیهانیی و ناوخۆیی کاری لەسەربکرێت، تا بزانن کێ بیر ئەکاتەوە و چۆن بیرئەکاتەوە؟ ئایا خەڵکێک هەن بیانخوێننەوە؟ ..بۆ ئەوەی ئاستی هۆشیاریی خەڵکەکەی پێ دیاری بکەن و نەخشەی درێژە پێدانی کۆیلەکردنیانی پێ بکێشن، ئەگینا لە خۆڕایی هەفتانە سی و پێنج هەزار دۆلاریان نەدەدایە محمد حەسنەین هەیکەل لە بەرامبەر یەک ووتاردا کە لە ڕۆژنامەکانی شەرقلئەوسەت و فاینەنشاڵ تایمز و ..لەمەندا بڵاوی ئەکردنەوە.
من لێرەدا نامەوێ و داوا لە خەڵک ناکەم ووتاری مامۆستایانی ئایینی و نووسەران ڕایانچڵەکێنێ و هەڵوێستیان بۆ دروست بکات، چونکە ڕاچڵەکین و هەڵوێستوەرگرتن، پەیوەندیان بە خەڵکەکە خۆیانەوە هەیە، هەزار ساڵ هاوار لە مردوو بکەیت، زیندوو نابێتەوە و جوڵەی تیا دروست نابێ، تەنها حەزم کرد باس لە قوڕبەسەریی و هەناسەساردیی و ماندوێتیی نوسەران و ووتاربێژان بکەم لەم باق و بریقخانە دوواکەوتووە ڕەشەکییەی خۆمان و ناوچەکەدا.

—— 2 ——

—— بە سەخیفیی ژیان و بە سەخیفیی مردن ——

ئەوانەی بە سەخیفیی و پەڕاوێزخراویی و هەڕەمەکیی دەنە ژیانەوە، بە سەخیفیی و پەڕاوێزخراویی و هەڕەمەکیش ئەمرن ..
ئەگەر کەسێکی ناوداریشیان تێدا هەڵبکەوێت، ناودارییەکی ترسناک و خەمگینە، ئەگەر سەرکردەیەکی وەک هیتلەر بە ڕێکەوت سەرهەڵبدات، کە لە خێزانێکی سەخیف و پەڕاوێزخراو و هەڕەمەکییەوە هاتبوو، ئەوا هەموو جیهان ئەکاتە خەتانی خوێن و لە هەردوو شەڕی جیهانیدا بەشدار ئەبێ، لە یەکەمیاندا وەک عەریفێک و لە دووەمیاندا وەک سەرۆکێکی دڕندەی کۆمەڵکوژ.
ئەگەر بیریارێک یان پزیشک و ئەندازیارێکی جیهانیی لەو کۆمەڵگا و خێزانە سەخیف و پەڕاوێزخراو و هەڕەمەکیانەوە بە ڕێکەوت پەیدا

بێت، کەسێکی خەمگینە هەتا سەر ئێسقان، کەسێکە لە دەرەوە بێناوبانگ و داهێنەرە و لە ناخەوە داڕوخاو و وێرانە..
ئەندازیارێکی گەورە وداهێنەری وەک زوها حەدید، کە لە عێراقێکی سەخیف و پەڕاوێزخراو و هەڕەمەکییدا ژیا بوو، پاشان کاتێ چووە ئەوروپا و بووە ئەو ئەندازیارە تەلاسازە جیهانییەی ڕکابەری نەبوو، نەخشە و دیزاینی تاوەرە دەگمەن و فڕۆکەخانەکانی نیۆیۆرک و تۆکیۆ و هەموو پایتەختە گرنگەکانی جیهانی ئەکێشا، لەگەڵ ئەوەیشدا هەتا کۆچی دوایی کرد، خەم و ئازار و تێکشکان ناخ و ڕوخسار و ووتەکانیان بۆ جێ نەدەهێشت، لە ووتەیەکیدا ئەڵێت : (لە وڵاتە عەرەبییەکان دژایەتییم ئەکرا لەبەر ئەوەی ژن بووم، لە ووڵاتە ئەوروپییەکانیشدا دژایەتییم ئەکرێ لەبەرئەوەی عەرەبم)
هەر بۆیە هێزە جیهانییە داگیرکارەکان، بەردەوام هەوڵ ئەدەن ژیانێکی سەخیف و پەڕاوێزخراو و هەڕەمەکیی بە میللەتە قوربانیی و ژێردەستەکانیان دابین بکەن، دەسەڵاتە ناوچەیی و ئاغا و عەشرەتچییەکانیش لاسایی ئەو سیاسەتە ئەکەنەوە و.. لە ئاژەڵ خراپتر مامەڵە لەگەڵ خەڵکەکانیاندا ئەکەن، بەو جۆرە میللەتگەلێکی زۆری سەخیف و پەڕاوێزخراو و هەڕەمەکیی پەیدا دەبن، کە ژیانێکی لە ئاژەڵ ناخۆشتریان هەیە و .. هەتا ئەمرن بە دەردی بێ ڕێزیی و پەڕاوێزخراویی و هەڕەمەکییەوە ئەتلێنەوە، خۆ ئەگەر بیشبن بە کەسێکی سیاسەتمەدار و دەوڵەمەند و پلەدار و باڵا، چاوچنۆک و ترسناک و پیاوکوژ و قێزەون ئەبن.. دواجار لەهەر پلە وپۆستێکیشدا بمێننەوە، هەر بەو دەردانەوە ئەمرن، دەردی سەخیفیی و پەڕاوێزخراویی و هەڕەمەکیی.
هەر بۆیە لە ووڵاتانی پێشکەوتوودا، پەروەردە گرنگترین سێکتەرە و .. زۆر بە ووردیی چاودێریی دەکرێت، تەنانەت لەناو خێزانیشدا ناهێڵرێت دایک و باوک منداڵەکانیان لەسەر سەخیفیی و پەڕاوێزخراویی و هەڕەمەکیی پەروەردە بکەن، ئەگەر نا، منداڵەکانیان لێ دەسێننەوە و حوکمەت خۆی بەخێویان ئەکات..چونکە میللەتێک پەتای سەخافەت و پەڕاوێزخستن و هەڕەمەکیی تێدا بڵاوبێتەوە، بەهیچ دەرمانێ چارەسەر نابێت و درێژە دەکێشێ، هەتا تەواوی کۆمەڵگا ئەگرێتەوە.

—— 3 ——
—— چامپیۆنس لیگی موچە وەرگرتن ——

دوای مانگێکی نزیکەی پێنجا ڕۆژیی، کە بەغدا موچە بە کوردستانی فیدڕاڵ ئەنێرێت، پێشبڕکێیەکی سەیر و سەمەرە سەر هەڵدەدات،

شەقامەکان پڕ دەبن لە ئوتومبیل و قەڵەباڵغییەکی زۆر بەردەم ئەی تی ئێمەکان ئەتەنێت، هۆکارەکەیشی بۆ ئەوە ئەگەڕێتەوە، خەڵکەکە برسی کراوە و پانزە بیست ڕۆژ موچەی دواخراوە، بۆیە هەڵمەت ئەبات بۆ وەرگرتنی موچەکەی.. هەروەها متمانەی بەو دەسەڵاتە نییە موچەکەی لەسەر کارتەکە بهێڵێتەوە و هەر کاتێ پێویستی پێ بوو، بڕێکی لێ دەرب□ن□ت، بازاڕەکانیشمان زۆربەیان لە ڕێی کارتی بانکییەوە کەل و پەلەکانیان نافرۆشن، ئیلا ئەبێ دەیی و پێنجییەکانیان بۆ بژمێریت..دیسان خەڵکەکەیش هۆشیاریی بانکیی نییە و نازانێت ئەو بڕە پارەیەی خراوەتە سەر کارتەکەی، هیچ کەسێک ناتوانێ دەستکاری بکات و وەک قاسەیەکی تایبەت بە خۆی وایە، کلیلەکەی تەنها لای خۆیەتی.
هەموو ئەم هۆکارانە وا دەکەن کاتێ خشتەی موچە ڕاگەیەنرا، ئەی تی ئێمەکان ببنە مەزارگا و .. سەدان هەزار زیارەتکاریان هەبێ ..
ئیتر هەندێ بانک هەن ڕەسیدیان کەمە و پارەی ئەیتی ئێمەکانیان زوو تەواو ئەبێ، فەرمانبەرەکە بە تامەزرۆییەوە کارتەکەی لێ دەدات، ئەویش زۆر بە خەمسارد□ییەوە بۆی دەنوسێت : پارەی تێدا نییە !!
لەوێدا ئیتر بێزاری و دەمە بۆڵە و جنێو بە دەسەلات ودار و بەرد دێنە ئاراوە..
ئەی تی ئێم ئەبێتە ڕێی کانی و.. خەڵک ه□ی□ □□زانە چەندین جار سەردانی ئەکات، فەرمانبەر هەیە شەوگەڕ و ڕۆمانسییە، بە تاریکی ئەچێ بۆ ژوانی ئەیتی ئێمەکان .. فەرمانبەر هەیە گورج و گۆڵە و لەگەڵ نوێژی بەیانیدا، دوای تەواوکردنی ویرد و تەسبیحاتەکەی، بەرەو ئەیتیئێمەکان مل ئەنێت..
لە هەمووی قورس و ناخۆشتر دابەشکردنی موچەی کەمئەندام و خانەنشینانە لە سلێمانی .. ئەوانەی تازە خانەنشین بوون، موچەی یەکەمیان لە بانکی تەنیشت تێرمینال□ی شارەزوورە، ئەو ڕاستە ڕێگایە بە ئوتومبیل قانگ ئەدرێت، ئەڵێی کۆڕەو و ڕۆژی حەشرە، ئەو هەموو پیر و پەککەوتەیە لەو بەر هەتاوە سوتێنەرەدا ڕیز بوون، وەڵاهی ئەو دیمەنەم تەنها لە فیلمەکانی هۆلۆکۆست و قڕکردنی جولەکەکاندا بینیوە لەلایەن نازییەکانەوە، ئەگەر ئەو هۆلۆکۆستە لە ڕاگەیاند□کانی جولەکەدا زۆری پێوە نرابێ، ئەم هۆلۆکۆستەی خانەنشینانی خۆمان کەمی هەیە و زیادی نییە.. بە ڕاستی من وەک خۆم، کاتێ ئەکەومە ناو قەڵەباڵغیی شەقامەکەوە، لەناو ئوتومبیلەکەیشما بێزار ئەبم، ئینجا خوا یارمەتی ئەو هەموو پیر و پەککەوتەیە بدات کە بە سەدان و هەزاران لەناو ئەو تۆز و خۆڵ و لە ژێر ئەو هەتاوەدا گیریان خواردووە.
هەرچی دابەشکردنی موچەی کەمئەنداماندن□ لە سلێمانی، بۆ کار ئاسانیی

کەمئەنداما□ن، گردێکی ناقۆڵا لە بەردەم بانکی کەمئەنداما نایە، لەتە بلۆک و تەڵاشە بەرد بۆ پلیکانە بە هەڕەمەکیی دانراون، کەسێک شاخەوانیی نەکردبێ، ئەگەری کەوتن و ملشکانی هەیە .. ئیتر ئەگەر کەمئەندامەکە توانی ئەو عەقەبەیە ببڕێت، ئەچێتە ناو حەوشەیەکی ناقۆڵای خۆڵەوە، ئەبێ ل□ بەردەم کۆمەڵێ پەنجەرەدا ڕیز بێ، هەتا خوا حەقی ئەسێنێ، پەنجەرەی وەرگرتنی پسولە و ناوونیشان و پەنجەمۆر .. پەنجەرەی ووردبینیی .پەنجەرەی پارە وەرگرتن ..

((اهدنا الصراط المستقیم، صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم و لا الظالین))

امیییییییییین

چیرۆک بۆ منداڵ□ان.. زەردەخەنەکەی دکتۆر..

نووسینی: رەزا شوان

من و شاهۆ دوو هاوڕێین، مال□مان لە کۆڵانێک دایە. پار لە پۆلی شەشی بنەڕەتیدا بووین. لە هەمان پۆل و قوتابخانەی گەڕەکەکەماندا بووین. شاهۆ لە خێزانێکی هەژارە. بەڵام زیرەک و هێمن و سەلارە. ئێمەش ژیانێکی ماماوەندیمان هەیە.

رۆژێک لە دوای نیوەڕۆ، لەو زەوییە چۆڵەی ژوور کۆڵانەکەماندا، یاری تۆپی پێمان دەکرد. شاهۆ پێی چەپی لە بەردێک هەڵکەوت کەوت، دەستی بە هاوار کرد. دیاربوو ئازارێکی زۆری پێگەیشت. ه□□□مان ساند، بەڵام نەیتوانی بڕوات. کردم□ ک□□□م و بردمەوە بۆ مال□یان. بە دایکیم وت: شاهۆ ئازاری زۆرە، با بیبەین بۆ لای دکتۆر.

دایکی: نا گۆران گیان با ئێوارە باوکی بێتەوە، دەیبەین بۆ نەخۆشخانەی گشتی.

هەستم کرد کە لەوانەیە، پارەی دکتۆریان لە مالەوە نەبێت. رامکرد بۆ مال□□و□، قوتووی پاشەکەوتکردنەکەم ه□□□بچڕی، (٤٥) هەزا دیناری تێدا بوو، کردمە گیرفانمەوە و بە دایکم وت: دایکە گیان شاهۆی هاو□□□م بۆ لای دکتۆر دەبەین.

بە رێکەوت تاکسییەک بە کۆڵانەکەماندا هات. رامگرت. سواربووین، چووین
بۆ نۆرینگەی دکتۆر میلاس، پسپۆری ئێسک و شکاوییە.
دکتۆر میلاس دوای ئەوەی پشکنینی بۆ پێی شاهۆ کرد، دەرزییەکی لێدا، بۆ ئەوەی ئازارەکەی خامۆش بێت. ناردمانی بۆ ژوورەکەی تەنیشتییەوە، بۆ ئەوەی ئەشیعەی پێی بگرین. ئەشیعەمان بۆ گرت و بردمانەوە بۆ لای دکتۆر میلاس.
دکتۆر: ئەو ئێسکەی سەرپێی درزی بردووە، دەبێت لە گەچی بگرین، تا دوو هەفتە پێوەی بێت و نەچێت بۆ قوتابخانە. بڕۆن دابنیشن تا پێویستییەکان ئامادەکەین.

من لەکاتی دانیشتنەکەدا، خەیاڵم لەلای پارەکەی گیرفانم بوو. پێنج هەزارم دا بە تاکسی و دە هەزاریش پارەی ئەشیعەکەم دا، مایەوە (۳۰) هەزار. پێنج هەزاری بۆ تاکسی بۆ گەڕانەوەمان، دەمێنێتەوە (۲۵) هەزار. دەبێت دکتۆر چەندمان لێوەربگرێت؟ ئەی پارەی حەپ و دەرمان؟ دامابووم، لە دوای لە پانزە خولەک دکتۆر بانگمانی کرد. بە سەرپەرشتی ئەو، برینپێچەکەی بە جوانی پێی شاهۆی لە گەچ گرت. دکتۆر لەسەر کورسییەکەی دانیشت. لە داتەکەیدا دەستی بە نووسین کرد.
دکتۆر: حەپێکی ئازارشکێنم بۆ نووسی، لە دەرمانخانەیەک بیکڕن. رۆژی سێ حەپی بدەنێ. لە دوای دوو هەفتەش بیهێننەوە بۆ لام، بۆ ئەوەی گەچەکە لە پێی بکەینەوە.
چووم راچێتەکەم لێی وەرگرت.
ـ دکتۆر گیان پارەکە دەکات بە چەند؟
دکتۆر میلاس: هەمووی دەکات بە (٤٠) هەزار دینار.
خەریکبوو لە شوێنی خۆمدا سڕبم، بەکزییەکەوە رووم لە دکتۆر کرد.
ـ دکتۆر گیان دەکرێت یارمەتیمان بدەیت، ئەم (۲۵) هەزارمان لێوەربگرە. پانزە هەزارەکەش، بە مانگانە لێمانی وەربگرە، مانگی پێنج هەزارت بۆ دەهێنم.
دکتۆر سەیرمی کرد، بە روویەکی گەش و بە زەردەخەنەیەکی شیرین و ناسکەوە.
دکتۆر: شاهۆ چی تۆیە؟
ـ ئێمە هاوڕێ و هاوپۆلین و هاوسێشین. لە هاوڕێ باشتر وەک دوو برایین.
دکتۆر: باوکی شاهۆ کاری چی دەکات؟

ـ دکتۆر گیان، باوکی کاسپکارێکی ساکارە، بەیانی دەڕوات ئێوارە دێتەوە. کرێچین و لە ژووریکدا دەژین.
دکتۆر زەردەخەنەکەی نەما، وا دیاربوو هەموو گیانی بوو بە بەزەیی، بە دڵەڤانییەوە. سەیری شاهۆ و دایکی کرد. ئینجا لە دۆڵابەکەی پشتییەوە، پاکەتێک حەپی دەرهێنا. دوای ئەوە، چەکمەجەی مێزەکەی راکێشا، سەفتەیەک (٢٥) بیستوپێنج هەزار دیناریی دەرهێنا و کردییە ناو زەرفەکەوە. پارەکە و حەپەکەی خستە ناو کیسەیەکی نایلۆنی بچووکەوە. دایە دەستم.
دکتۆر: ئەم کیسەیە بدە بە دەستی دایکی شاهۆ، ئەمە دیارییە، لە منەوە بە کاکە شاهۆ. هیچ پارەیەکیشتان لێوەرناگرم.

ئینجا بانگی سکرتێرەکەی کرد، سویچی ئۆتۆمبێلەکەی دایی و پێی وت: ئەم خێزانە بگەیەنە بەردەم دەرگای ماڵیان.
زۆر سوپاسی دکتۆرمان کرد و نزای خێرمان بۆی کرد.
دکتۆر میلاس: سوپاسی ناوێت. منیش زۆر دڵخۆشم کە هاوکاریی خێزانێکم کرد.
ئێوارە لەگەڵ دایک و باوکمدا، چووین بۆ ماڵی شاهۆ. ئازارەکەی زۆر کەم ببووەوە.
بەیانی کە چووم بۆ قوتابخانە. هەموو شتێکم بۆ مامۆستای کوردیمان، مامۆستا نازەنین گێڕایەوە. مامۆستا سەرمی ماچکرد و وتی: ئافرین گۆران. هاوڕێی دڵسۆز لە کاتی تەنگانەدا دەردەکەوێت. سبەینێ دوای قوتابخانە بمانبە بۆ ماڵی شاهۆ.
بۆ سبەینێکەی، مامۆستا نازەنین و بەڕێوەبەری قوتابخانەکەمان مامۆستا سۆزان. بە چەپێکی گوڵ و قووتوویەک گەزۆ و دوو دیارییەوە، بردیانم بۆ ماڵی شاهۆ.
قوتابیانی پۆلەکەشمان بە نۆرە، رۆژی پێنج قوتابی، دەچوون بۆ ماڵی شاهۆ.
لە دوای دوو هەفتە، گەچەکیان لە پێی شاهۆ کردووە. گەڕایەوە بۆ قوتابخانە و بۆ پۆلەکەمان. بە بینینی هاوڕێکانمان و مامۆستاکانمان شادبووەوە. بە ناوی خۆی دایک و باوکییەوە زۆر سوپاسی هەمووماني کرد.

نەرویج: ٢٠٢٦

بێدەنگی.. شیعری شۆڕش عەزیز سورمێ

بێدەنگی بەتاڵ نییە،
ژوورێکی نهێنییە
جیهان ماندوویێتی خۆی بۆ وێ دەبا.
بە هێواشی دەکەوێ،
وەک بەفرێک نایەوێت ببینرێت و،
لەسەر شتەکان جێگیر دەبێت
بە ناسکی دەستێکەوە
کە فێری ئەوە بووە نەلەرزێت.
لە بێدەنگیدا،
دەتوانن گوێتان لە هەنگاوی یادەوەریەکان بێ:
یەک بە یەک دەگەن،
لە دەرگای دڵت دەدەن،
پرسیاری ئەوەی کە ئایا هێشتا شوێن ماوە؟
بۆ کەمێک ڕاستی.
هەندێک جار کێشی،
وەک شاخێک کە نازانیت پێی هەڵگەڕێی؛
کاتەکانی تر نازکردنە
کە برینەکانت چاک دەکا
بێ ئەوەی داوای ڕوونکردنەوە بکات.
بێدەنگی هەموو شتێک دەزانێ:
ئەو وشانەی نەتگوتووە،
ئەو ڕێگایانەی نەتگرتووەتە بەر،
ئەو ناوانەی دەیانشاریتەوە
بۆ ئەوەی تووشی ئازار نەبن.
لێ کاتێک بەڕاستی گوێی لێدەگری،
لە ناوەوە دەرک بەوە دەکەی
ڕوونا کییەکی بچووک هەیە:

ئەو بەشەی تۆ
کە هەرگیز وەستاوە
دەیەوێ تەواو بێت.
دواتر تێدەگەی
بەدەنگی نەبوونی نییە،
بەڵام گەڕانەوەیە:
ئەو ساتەی دێ…
لە تەنیشتەوە دادەنیشێت و
لە کۆتاییدا قسە دەکات

شوناس و شێواوی گوتار.. ستار ئەحمەد

مێژووی ڕۆشنبیری و کۆمەڵایەتیی کوردستان بەستراوەتەوە بەو ناوەندە بیریار و وێژەییانەی کە لە ڕابردوودا بەبەی پشتی پاراستنی شوناس و زمانی دایک بوون. لە قۆناخە دێرینەکاندا، زانایانی نیشتمانپەروەر نەک هەر ڕێبەری گیانی، بەڵکوو چرای ڕووناککەرەوەی ڕێگای هۆشیاریی نەتەوەیی بوون. ئەوان بەرهەم و داهێنانەکانی خۆیان کردبووە قەڵغانێک بۆ ڕێگریگرتن لە توانەوەی فەرهەنگی و پێشێلکردنی مافەکانی مرۆڤی کورد. ئەو پێشەنگانە بە دیدێکی زانستی و فرەڕەهەندەوە سەیری کۆمەڵگایان دەکرد؛ ئەوان وێژە و زانستیان تەنیا بۆ خولیا یان دەستکەوتی کاتی بەکار نەدەهێنا، بەڵکوو نیشتمانپەروەری و داکۆکیکردن لە ئازادیی گەلیان خستبووە پێش هەموو بەرژەوەندییەکی تایبەتییەوە. دەرەنجامی ئەم ڕوانگە بەرزەش، دروستبوونی سەرمایەیەکی مەزنی بیرەکەیی بوو کە تا ئێستاش شانازیی پێوە دەکرێت و نەوە لە دوای نەوە وەک ڕێڕەوێکی ڕووناک بۆ پاراستنی خاک و زمان پشتی پێ دەبەستن.

کاتێک لە دۆخی ئێستای بەشێک لە سەکۆ جیاوازەکانی کۆمەڵگا دەڕوانین، جۆرێک لە لادان و دابەزینی ئاستی گوتار بەدی دەکرێت. لەبری بڵاوکردنەوەی پەیامی پێکەوەژیان، قبووڵکردنی ئەویتر و بەرزکردنەوەی ئاستی زانستیی تاکەکان، هەندێ جار دەبینین کە زمان و دەربڕینەکان بەرەو توندو تیژی، نزمکردنەوەی پایەداری و هێرشی

ناڕەوا بە سەر بەها مرۆییەکان هەنگاو دەنێن. ئەم گۆڕانکارییە نەرێنییە تەنیا لە یەک کایەدا کورت نابێتەوە، بەڵکوو پەڕیوەتەوە بۆ ناو جیهانی ڕاگەیاندن و تۆڕە کۆمەڵایەتییەکانیش. تێکچوونی ڕێساکانی کاری ڕۆژنامەوانی و نەبوونی چاودێرییەکی نیشتمانیی ڕاستەقینە، وایکردووە، کە هەندێک جار سووکایەتی بە شکۆی هاوڵاتی و بەراوردکردنی بە بوونەوەری دیکە ببێتە دیاردە. پاراستنی ڕێزی مرۆڤی کورد و بەرگریکردن لە ئازادیی ڕادەربڕین، پێویستی بە هەڵوێستی یەکسان و بێلایەنانەی دامەزراوە پەیوەندیدارەکان هەیە، نەک ڕوانینی ناتەواو و بەرژەوەند خوازانە کە تەنیا لە کاتی تایبەتدا دەنگ هەڵدەبڕن و لە ڕاستی لادەدەن.
فەرامۆشکردنی ئەرکە نەتەوەیی و یاساییەکان لە لایەن ناوەندە بڕیار بەدەستەکانەوە، بۆشاییەکی گەورەی لە بەڕێوەبردنی کۆمەڵگادا دروستکردووە. کاتێک دامەزراوە باڵاکان تەنیا ناونیشان بن و لە کاتی قەیرانە هۆشمەندی و کۆمەڵایەتییەکاندا ڕۆڵی ڕاستەقینەی خۆیان نەگێڕن، ئاژاوەی گوتار و بەهاکان پەرە دەسەنێت و متمانەی تاک بە داهاتوو لاواز دەکات. گەشەی ڕاستەقینەی هەر نەتەوەیەک لە سەرچاوەی گوتارە فەرهەنگییەکەیەوە سەرچاوە دەگرێت، کاتێک گوتاری گشتی بەرەو بازرگانی و بەرژەوەندی تایبەت هەنگاو دەنێت، پایەکانی هۆشیاریی نەتەوەیی درزیان تێدەکەوێت. ئەم دۆخە نەخوازراوە پێویستی بە ڕاوەستانێکی ڕاستەقینە و پێداچوونەوەیەکی سەرتاسەری هەیە لەسەر ئەو پەیامانەی کە ڕۆژانە ئاراستەی مێشکی تاکی کورد دەکرێن.
پێویستیی گەورەی ئەمڕۆی کوردستان، گەڕانەوەیە بۆ ئەو شوناسە ڕەسەنەی ،کە مرۆڤدۆستی و نیشتمان پەروەری لە سەرووی هەموو شتێکەوە دادەنێت. نەوەی نوێ پێویستی بەو کەسێتییە بەرزانەیە کە وێنەیەکی جوانی گەلی کورد نیشانی جیهان بدەن،کە لەبری ململانەی کاتی و دەستکەوتی مادی، خەمی زمانی دایک، پاراستنی خاک و چەسپاندنی دادپەروەری بێتە هەوێنی کارەکانیان. پێشەنگی ڕاستەقینە ئەو لایەنەیە کە لە پێناو ڕاستی و ئازادیدا دەجەنگێت، نەک ئەوەی کۆمەڵگا بەرەو پەرتەوازەیی و تاریکی بەرێت. دەبێت پارێزەرانی گوتاری گشتی ببنە دەنگی ڕاستەقینەی نیشتمان و ئازادی، و پارێزگاری لەو ڕەسەنایەتییە بکەن کە پێشینانی ئێمە ژیانی خۆیان لە پێناودا بەخت کرد.

ف□□ک□ی س□□ر□ک و ئەمبوڵانسی
مدیر.. نەوزاد بەندی

ئێمە لەناو کۆمەڵگایەکی چەندین ملیۆنیدا ئەژین، کە یاساکانی کۆمەڵگای مۆدێرن بەڕێوەی نا بەن، هەر بۆیه کارەساتی گەورە و قەڵەباڵغیی بەردەوامی تێدایه .. لەگەڵ ئەوەی هەموو کوردستانی باشور هێندەی شارۆچکەیەکی چین مرۆڤی تێدا ئەژی، کەچی بە هۆی نەبوونی نەخشە و پلاندانانی مۆدێرنەوە، ئەچیتە هەر فەرمانگە و دامەزراوە و جێگایەک، قەڵەباڵغیی و داد بێداد دێن به گژتا، زۆر جار ئەکەویتە شکەوە لەوەی کورد شەش ملیۆن کەس بن، ئەڵێی تۆ بڵێی بە هەڵە نەیانژماردبێ و ملیۆنەکە ملیار نەبووبێ؟

بێگومان وەک چۆن ل□ بەرنامە فیکریی و فەلسەفییەکانماندا کاتێک دوو کوردی ئایدیا جیاواز دیالۆگ ئەکەن، هیچیان لێ تێ ناگەیت و هەردووکیان لە یەک کاتدا ئەقیڕێنن و هەوڵی تێکشاندنی یەکتری دەدەن و فێ ئەیانگرێ و کەف دادچ□نن، وەک ئەوەی ملیۆنێک کەس بن، نەک دوو کەس .. بە هەمان شێوە کاتێک پێنج شەش ملیۆن لەو جۆرە کوردە قەڵەباڵغە بە بێ یاسا و نەخشەدانانی مۆدێرن، خۆیان دەکەن بە فەرمانگەیەکدا، ئەبێ چ هەنگامە و قەڵەباڵغییەک بقەومێت؟ یان کاتێک ڕوو دەکەنە شەقڵاوە و سیتەک و گەلی عەلی بەگ و مێرگەپان، ئەبێ چ ش□ پۆلی کول□□ ز□ردە و هۆلاکۆ و جەنگیزخانێک ڕوو لەو سەیرانگایانە بکەن؟

نەبوونی فەرمانگەی پۆستە و گەیاندن .. نەبوونی نەخشە و تەکنیکیی مۆدێرن ب□ ه□□□مژینی قەڵەباڵغیی .. نەبوونی کەرەستە و ئامێرە مۆدێرنەکان بۆ بە دوداچوونی کێشەکانی هاووڵاتیی و کپکردنەوەی کارەساتەکان لە غیابی هاووڵاتیاندا .. هەموو ئەمانە وایکردووە حوکمەت و ئیدارەی ووڵات لای ئێمە شتێکی تیۆریی بن، تەنها قات و بۆینباخێک بن، هەرچی حوکمەتە کردارییەکەیە، خەڵکەکە خۆیانن.. هەر بۆیە خەڵکەکە لە هەموو جێگایەکن، لە هەموو فەرمانگە و دامەزراوە و کۆمپانیا و سەرقەبران و نەخۆشخانەیەکن، لە کاتێکدا لە کۆمەڵگای مۆدێرندا، حوکمەت لە هەموو جێگایەکە و کێشە گشتییەکان کپ و چارەسەر ئەکا ..خەڵکەکەیش هەر یەکەیان لەسەر کاری خۆیانن .

بۆ نمونە حوکمەتی کوردی لەو هەزاران هەزار کەسە ناپرسێت کە لە

بەیانییەوە هەتا دەوام تەواو ئەبێ لە فەرمانگەی هات وچۆ و باج و خانووبەرەن سەرقال□ی جێبەجێکردنی مامەڵەکانیانن، لێیان ناپرسێت : (ئەرێ ئێوە چۆن کارەکانتان بە جێهێشتووە و هاتوون بۆ ئەم دەشتایی کەنعانە لە تاسڵوجە و دەشتی هەولێر ؟ چۆن خۆتان دزیوەتەوە لە کار و فەرمانگاکانتان؟ ئەی کارەکانتان کێ ڕایانئەپەڕێنێ؟

نا .. حوکمەت لەو دامەزراوانەدا بیر لەو شتانە ناکاتەوە، ئەو کۆمەڵێک فەردەی بەتاڵی داناوە، ئەبێ هاووڵاتیان بۆی پڕ بکەن لە پارەی باج و سزا و س□ران□ و تابلۆیانە وس□انە و مۆڵەتانە .. ئیتر دەوام و کاری خۆیان جێهێشتووە و خۆیان دزیوەتەوە، ئەوانە لەو حاڵەتەدا شتی لاوەکین، هیچ گرنگ نین و تەنانەت نیشتمانپەروەریش چونکە هاتوون پارە بدەن بە سەرانی دەسەڵات.

بۆ نمونە لەم چەند هەفتەیەی ڕابوردوودا، لە فەرمانگاکەم خۆم دزییەوە چونکە تەنها مۆڵەتی نەخۆشی هەیە، چووم بۆ فەرمانگەی هات و چۆ بۆ تازەکردنەوەی س□□انەی ئوتومبیلەکەم، 366هەزار دیناریان لێ سەندم، ئیتر ئەچوویتە بەر هەر دەرگایەک ئەیووت بێنە.. لە پڕ هاوڕێیەکم بینی کە دادوەرە، بەو هاوینە بە قات و بۆینباخ و مامەڵەیەکەوە ڕایدەکرد، ووتم ئەوە چییە؟ ووتی دووسێ دەعوام هەیە، ناچار خۆم دزیوەتەوە، مۆڵەتی شۆفێرییەکەم بەسەر چووە، ئەبێ خۆم ئامادە بم ..ئەمەی ووت و ڕایکرد بۆ نهۆمی دوو .. هەر لەوێدا مامۆستایەکی هاوڕێم بینی، ئەویش خۆی دزیبۆوە بۆ ئەوەی پارەیەکی زۆری کامێرای تیژڕەویی بدات، کە داشکاندنی بۆ کراوە و سوێند و قورعانی بۆ خواردم کە هەمووی خەتای کوڕەکانێتی هەمبەڵە و پێشبڕکێی پێ ئەکەن.. بەس زۆرم پێ سەیر بوو کاتێ دوو مامۆستای ئاینییم بینی، لە مزگەوت خۆیان دزی بۆوە، بۆ ئەوەی تابلۆی ئۆتوومبیلەکانیان تازە بکەنەوە، وا خێرا ئەڕۆیشتن چەمکی کەواکانیان وەک عەباکەی سۆپەرمان بەرز ئەبۆوە، ئێ پێش نیوەڕۆ تەواو نەبن، ئەبێ لانی کەم دوو مزگەوت بە بێ ئیمام نوێژ دابەستن..لە پڕ شاعیرێکم بینی کە هاوڕێی کۆنی کۆلێژم بوو، بە بینینی دڵم کرایەوە، سی چل ساڵ بوو نەمدیبوو، ویستم تۆزێ دەمەتەقێی یادگارێکانی لەگەڵ بکەم، ووتی : کورە یادگاری چی؟ قوڕ بکە بەسەرما، لە دائیرەی کارەبام، خۆم دزیوەتەوە تا مۆڵەتی شۆفێریی تازە بکەمەوە، لە پەلە پەلیدا کارتی نیشتمانیی کوڕەکەم لە جیاتی ئەوەی خۆم هێناوە، ئێستا ئەبێ لە تاسڵوجەوە تێ تەقێنم بۆ کانی با... لەگەڵ باکەدا تێی تەقاند و لە چاو وون بوو، تێتەقاندنەکانی سپایدەرمانی بیرخستمەوە ..

لە دڵی خۆمدا ووتم تۆ بڵێی هەموو کۆمەڵکوژ نەکرابین و ئەمەی

ئەگوزەرە ڕۆژی قیامەت و حەشر و نەشر نەبێ؟ خانم و پیرخاتوونی وا بە فایلەکەوە ڕایاندەکرد، ئەگەر جاران بووایە نەک هەر ڕاکردنیان بەلاوە عەیب بوو، تەنانەت هەنگاویان بە کارەکی زۆر پێویست نەبووایە، بەکارنەدەهێنا.. نانەوا و ئاسنگەر و بەیاخچیی و پاسکیلچی و کارمەندی تەندروستی و ئەندازیار و پیاوی زۆر پیری خانەنشین، ڕێک وەک سەردابی پیازەکەی گەنتەرگراس، تێکەڵا خۆیان دزی بەوە و هاتبوون لە بەردەم پەنجەرە بە شومارەکانی هات و چۆدا ڕیز بن و پارە بدەن بە سەرەکەکان..
لەوەدا ئیتر حوکمەت ئەبێتە بازرگانەکی کەچەریی و میللەتیش ئەبن بە کۆمەڵێک مەڕ و ماڵاتی ئاوەدە، بە بێ یەکتری هەڵناکەن، حوکمەت بچێت بۆ هەر جێیەک، میللەتەکە دوای ئەکەوێت بێ ئەوەی بیاندۆشێت و خورییەکەیان ببڕن و گۆشتەکەیان بکات بە تکە و کەباب و ..شاخەکانیان بکات بە دەسکی چەقۆ و ..ڕیخۆڵەکانیان بکات بە ژێی گیتار و ڕەباب و ..پێستەکەیان بکات بە تەپڵ و دەهۆڵ و دەف..
تەماشا ئەکەیت لەو کۆمەڵگا گەتەجاڕانەدا، حوکمەت وەک منداڵەکی چەتوونی لە دەت و میللەتیش ئەبێ بە دایک و باوکەکی گەل و عاتیفیی و دەسەز، بە حەق و ناحەق ئەو دایک و باوکە ئەچەوسێنێتەوە و ئەڕۆتێنێت و کەشەیان بۆ دروست ئەکات و باجی قورسیان پێ دەدات و حەیا و شەرەفیان ئەبات، هەشتا خۆی بە مەغدور و زیانلێکەوتوو دەزانێ و ..دایک و باوکەکەی بە خەمسارد و خائین و بێ سوود و تەمبەڵ دادەنێت.
بۆ نموونە لە کۆمەڵگایەکی قەرەباغ و بێ سەر و بەردا، کە بەنزینخانە و عەمباری گەورەی سووتەمەنی لە تەنیشت گەڕەک و پەڕژەکاندان، عەمباری وا کە زیاتر لە سێ ملیۆن لیتر بەنزینی تێدا عەمبار کراوە، هیچ نەخشە و پلانێک نییە بۆ کونتڕۆڵکردنی ئاگرکەوتنەوەی گەوره.. لە کاتێکدا لە هەر کۆمەڵگایەکی ئەمڕۆی سەر زەمیندا، ئەگەر ئەو هەموو بەنزینخانە و عەمباره سووتەمەنییە زۆ بەلاحانە لەناوجەرگەی شار و کەنارەکاندا هەبن، پێویستە دەیان هەلیکۆپتەر و فڕۆکەی ئاگرکوژێنەوە هەبن، چونکە ئەو ئاگرکەوتنەوانە، تەنها هەلیکۆپتەر ئەتوانێت کۆنتڕۆڵیان بکات..
بەڵام لای ئێمە شتی وا نییە.. بە پێچەوانەوە فڕۆکەی زۆر گرانبەها، بە سەدان ملیۆن دۆلار بۆ سەرۆک حیزب و سەرۆکحوکمەتەکانمان دابین کراوە، بۆ ئەوەی گەشت و پیاسە و سەیرانی خەزانیی پێبکەن بە وڵاتاندا.. وەکو چۆن لە زۆربەی خەستەخانە حوکومییەکاندا، ئەمبولانس تایبەتە بە گواستنەوە و هێنان و بردنی بەڕێوەبەر و دەستڕۆیشتووانی نەخۆشخانەکان و هیچ پەیوەندییەکیان بە گواستنەوە و بەدەنگەوەهاتنی نەخۆشەوە نییە..

ئەمەیش وایکرووە کۆمەڵێک مر□قی لەخواترس، ڕۆڵی کرداریی ئەو حوکمەتە نێرگسیە تیۆرییە ببینن و ئەمبوڵانس بە خۆڕایی بۆ گواستنەوەی نەخۆش و مردوو، بۆ هاووڵاتیان دابین بکەن ..
من لێرەوە بە توندیی دەستی ئەو خێرخوازانە ئەگوشم کە حوکمەتی ڕاستەقینە و کردارین، داوایان لێدەکەم هەمووان پێکەوە یەک دوو هێلیکوپتەری نیو داشت لێرە و لەوێ دابین بکەن بۆ ئاگرکوژاندنەوە گەورەکانی عەمباری سوتەمەنیی و بەنزینخانەکان کە له ژماردن نایەن و ..بەرپرس هەیه شەست حەفتا بەنزینخانە و سەدان و هەزاران تەنکەری سوتەمەنیی هەیه، ئەوەیشی ناوی بێنێ، لە باڕەی ئەخات ..
خێرخوازان، لە خواترسان، لێرەوە دەستی ماندوو نەناسیتان ئەگوشم، شەوێکە و ئەمشەو، وەزعەکە وایلێهاتووە، وەک خێزانێکمان لێهاتووە باوکەکەی خەریکی قوماره و دایکەکەی لە داخاندا خۆی سووتاندووە، ئەبێ مناڵەکان ڕۆڵی دایک و باوک بگێڕن، ئەگینا هەر بە ئاگرکەوتنەوەی شاخ و عەمباری سووتەمەنیی و بەنزینخانە و مەعمەلی قیر و زفتی بەرپرسان، هەموو میللەت ئەبێ خەڵوز.. هەر بۆیە هەمووان قۆڵی مەردیی لێ هەڵمبا□ن، تەیارە ی ئاگرکوژێنەوە و .. دامەزراوەی پۆست و گەیاندن و .. هۆکاری گواستنەوەی گشتی، میترۆ و ئەمبوڵانس و تراموای بۆ میللەتە هەتیوە بێ دایک و باوکەکە دابین بکەن .. دڵ لە دڵ نەدەن، ئێوەن حوکمەتی کرداریی، ئەوەی بە عەرەبی پێی ئەڵێن الحکومة الفعلیە ..بە ئینگڵیزیش practical goverment

نەوزاد بەندی

لە یادی 20 ساڵەی دادگایی تاوانبارانی ئەنفال و رۆژی دادپەروەری تاوانکاری کوردستاندا

ئەمڕۆ هەینی 20-8-2026 بە بۆنەی رۆژی دادپەروەری تاوانکاری لە کوردستان لە سەر مەزاری ئەنفالکراوان لە دێی بنە رێز لەو رۆژە

گیرا, بەیاننامەی ڕیچکخراوەکانی جینۆساید و مافی مرۆڤ بۆ کەناڵەکانی ڕاگەیاندن خوێندرایەوە.

لە یادی 20 ساڵەی دادگایی تاوانبارانی ئەنفال و ڕۆژی دادپەروەری تاوانکاری کوردستاندا

ڕێکەوتی 21ی ئابی 2006 بۆ پرسی دادگاییکردنی تۆمەتبارانی تاوانەکانی جینۆسایدی گەلی کورد و بنەماڵەی قوربانیان بە تایبەتی و خەڵکی کوردستان بە گشتی ڕۆژێکی مێژوویی گرنگ بوو، بەو پێیەی ڕۆژی دەسپێکردنی دادگاییکردنی تاوانبارانی تاوانی "ئەنفال" بوو لە عێراق، لەو ڕۆژە بە یەکەمجار لە مێژووی گەلانی کوردستان و گەلی کورد لە هەر چوار پارچەی کوردستان لە ماوەی سەدان ساڵەی ڕابردوودا، کەسانێکی تاوانبار بە تاوانی گەورە بەرامبەر بە گەلەکەمان "تاوانی جینۆساید، تاوانی جەنگ، تاوانی دژ بە مرۆڤایەتی"، لە لایەن دادگایەکی وڵاتی داگیرکەری کوردستان و بکەری تاوانەکەوە دادگایی بکرێن، لەو پایتەختەی بڕیاری تاوانی کۆمەڵکوژییەکانی تێدا دەرچووە.
ڕێککەوتی (21-8-2006)، پرسەی دادگاییکردنی تۆمەتبارانی کەیسی ئەنفال دەستی پێکرد، خواستی قوربانیانی جینۆساید و شارەزایان و چالاکوانانی ئەو بوارە، بریتی بوو لە دادگایکردنی تاوانباران لە دادگایەکی نێودەوڵەتی یاخود لانی کەم دادگایەکی هاوبەش، تاکو دادگایەکە بەشێوەیەکی دادپەروەرانەو جێی متمانەی ناوەندەکانی جیهانی بەڕێوە بچێت و پرسەی ناساندنی جەنۆساید گەلی کورد بە جیهانی بکرێت، هەرچەندە داواکە نەهاتە دی, وەلێ دادگاکە وێڕای کەمکوڕییەکانی زۆر بڕیاری گرنگیدا، لەوانە چوار کەیسی کۆمەڵکوژی خەڵکی کوردستانی بە جینۆساید ناساند، کە تەنها لە ماوەی 9 ساڵدا بەرامبەر گەلی کورد ئەنجامدرابوون، ئەمەش لە مێژووی نوێی مرۆڤایەتیدا بێ وێنە بوو.
بەڵام مەخابن بڕیارەکانی دادگای باڵای تاوانەکانی عێراق لە دادگاییکردنی تاوانباران بە گشتی و بە تایبەتی تاوانبارانی ئەنفال جێبەجێ نەکرا و ڕێزی لێنەگیرا، گرنگترین بڕیاریان بریتی بوو لە ئاشکراکردنی لیستێکی سەرەتایی لە 423 تۆمەتبار کە ئەویش پڕ بوو لە کەماسی ((سەرجەم تاوانباران نەبوون, ناوی چواری نەبوون, ناوی دووبارەی تێدا بوو......)).
پارتە سیاسییەکان بە تایبەتیش دەسەڵاتداران لە کوردستان بە شێوازی جۆراوجۆر، نەک تەنها داڵدەی تاوانبارانیاندا و پاراستیانیان و نەیان هێشت پرسەی دادپەروەری بەردەوام بێت،

بەڵکو فشاریان خستنە سەر دەزگا هەمە جۆرەکانی دادوەری و رێگریان کرد لە بڕیاری دەستگیرکردن و دادگاییکردنی 423 تۆمەتباری ئەنفال، کە زیاتر لە (61%)یان کورد بوون (258) و تا هەنووکەش تاوانبارانی داواکراو لەلایەن پارتەکانی دەسەڵاتدارەوە دەپارێزرێن و هەندێکشیان پۆست و پلەیان پێبەخشراوە . . . تەنانەت هەندێکی دیکەشیان لەلایەن پارتەکانەوە لەسەر پشکی گەلی کورد پۆستی سەربازیان لە بەغدا پێدرابوو. ئەمە وێڕای ئەوەی ژمارەیەکی زۆری تۆمەتبارانی دیکە سکاڵایان لەسەر بوو, کەچی ناویان لە ریزبەندی تۆمەتباراندا نەبوو, لە هەمووشی سەیرتر نەبوونی ناوی نەزار خەزرەجی بوو, کە خۆی دان بەوەدا دەنێت سەرپەرشتی چوار پرۆسەی ئەنفالی کردووە کە دویان ئەنفالی چوار و ئەنفالی کۆتایی کە زۆرترین زیانی مرۆیی هەبووە, ناوبراو لە پرۆسەی ئەنفال لە دوای سەدام حوسێن و عەدنان خێروڵاو عەلی حەسەن مەجید دەهات لە بڕیاردان.

ئەمە لە رۆژی دادپەروەری تاوانکاری لە کوردستان کە رێکەوتی (8-21) ە، کە بە رۆژێکی گرنگ و مێژوویی و پڕ بەهای دەزانین بە خەڵکی کوردستان و پرۆسەی دادپەروەری لە کوردستان داواکارین:

یەکەم: تەواوی ئەوانەی ناویان لە لیستی تۆمەتبارانی ئەنفال"423 تۆمەتبار" و کەیسەکانی دیکەی جینۆسایدا هاتووە، بە زووترین کات دەستگیر بکرێن و بدرێنە دادگای باڵای تاوانەکان بۆ دادگاییکردنیان, لە کوردستانیش ئەمانە وەك تۆمەتباری هەڵهاتوو لە دادگا مامەڵەیان لە گەڵدا بکرێت، نەك هاوڵاتی بە ئیمتیاز وەك ئێستا دەبینین.

دووەم: لیستی ناوی تۆمەتباران بدرێتە پۆلیسی ئینتەرپول دوای رێکخستنی لیستەکە بە ناوی چواری تۆمەتباران و ناوی سیانی دایکیان، بۆ ئەوەی هەڵاتووەکانیان لە وڵاتانی دەرەوە دەستگیر بکرێن و دادگایی بکرێن کە تاکە رێگای بە جینۆساید ناسینی تاوانەکانە لە سەر ئاستی جیهانی.

سێیەم: لە لایەن پەرلەمانی داهاتووی کوردستانەوە ڕۆژی 21 / 8 بە فەرمی بە ڕۆژی دادپەروەری تاوانکاری (عەدالە الجنائیە) لە کوردستان بناسرێت و ئەو ڕۆژە بکرێت بە سیمبولی رزگار نەبوونی تاوانباران لە سزا, بە بەرچاو روونی هەموو لایەك, لە ساڵانی رابردوو, بە پێشنیاری ئەمە و بە پشتیوانی وەزیری شەهیدانی پێشوو مامۆستا ئارام ئەم رۆژە لە کابینەی حەوت بە فەرمی وەك رۆژی دادپەروەری ناسێنراوە.

چوارەم: دادگاییکردنی تاوانبار عەجاج هەواڵێکی خۆش بوو, لەوەش خۆشتر ئەوەیە دادگای باڵای تاوانەکانی عێراقی بە فەرمی سکاڵای

قوربانیان وەربگرێت و دادگاکە بەردەوام بێت و سەرجەم تاوابارانی کەیسی ئەنفال لە سزا رزگاریان نەبێت.
پێنجەم: بە زووترین کات رووفاتی ئەنفالکراوان دەرهێنراو لە گۆڕە بە کۆمەڵەکان بهێنرێنەوە کوردستان و پرۆسەی پشکنینی دی ئێن ئەی خێراتر بکرێت بۆ کەسوکاری قوربانیان.
شەشەم: نابێت رێگا بە تۆمەتبارانی ئەنفال و موستەشارەکان و نەوەکانیان بدرێت, لە رێگای پۆستی سەرەکی عەشیرەتەوە دەسەڵاتی خۆیان بسەپێننەوە بەسەر خەڵکدا, کە ئێستا دەیانجاری سەردەمی سەدام حوسێن دەسەڵات و نفوزیان هەیە.
حەوتەم: رێگا بگرترێت لە بەرپاکردنی پرسەو مەراسیمی گەورە بۆ ئەو تاوانبارانەی جینۆساید کە دەمرن, وەك پاڵەوانی نەتەوەیی نمایش بکرێن.
لە کۆتاییدا دەڵێین دوای 20 ساڵ لە دادگاییکردنی تاوانبارانی ئەنفال هەشتا زۆرینەی تۆمەتباران نەك دادگایی نەکراون, بگرە بەهەزکراون, روفاتی قوربانیان نەگەڕێنراونەتەوە بۆ زێدی خۆیان, موچەی کەسوکاری قوربانیان هاوتای موچەی کەسوکاری قوربانیانی عێراق نەکراوە, حکومەتی عێراق داوای لێبوردنی نەکردووە, عێراق ویستی نییە ببێتە ئەندامی دادگای تاوانی نێودەوڵەتی, بەمەش دەیەوێت لە جوگرافیای جینۆساید بمێنێتەوە....
بەرزو بەرێز بێت روحی شەهیدان و قوربانیانی ئەنفال و هەڵەبجە و بارزانی و فەیلی و ئێزیدی و کریستان و کاکەیی و شەبەك لە رۆژی دادپەروەری تاوانکاری لە کوردستاندا، سەرکەوێت دادپەروەری لە پێناو بەرقەراربوونی حوکمی یاسا و دادگایەکی بەهێزی سەربەخۆی سازش نەکەری پیشەیی لە کوردستان.
دەربازبوونی تاوانبارانی جینۆساید لە سزا, گەورەترین پێشێلکاری یاسایی و تاوانە لە کوردستان, درێژەی تاوانەکانی بەعسە و بەردەوامی پرۆسەی جینۆسایدە.

-تۆڕی رێکخراوە کوردستانییەکان لە پێناو دادگای تاوانی نێودەوڵەتی – Koncicc
-کۆمەڵەی قوربانیانی چەکی کیمیاوی هەڵەبجە

- چاودێری کوردۆساید-چاك
  - تۆڕی ئایکان کوردستان —— IKN
  - رێکخراوی قەدەغەکردنی چەکی کۆکوژ لە کوردستان —— OAWMD
  - رێکخراوی هەڵمەتی دادپەروەری —— OJC
  - رێکخراوی جیهانی بۆ چەکی کیمیاوی و بایۆلۆجی- WWW

-هەڵمەتی ژیان دژ بە ئیعدام لە کوردستان
-گۆڤاری تێبزاوێ
-ڕۆژنامەی نگرێ سەلمان
- ڕێکخراوی مانەوە بۆ ێ پرسی شەهیدان و ئەنفالکراوان
-ڕێکخراوی کوردستان بە جینۆساید- Kwg

21-8-2026